Lühiülevaade Põhja-Pärnumaa valla 2024. aasta eelarvest

Põhja-Pärnumaa vallas on kolm halduskeskust, mis asuvad Vändras, Pärnu-Jaagupis ja Tootsis. Haldusterritooriumi suurus on 1010,1 km2, rahvaarv seisuga 31.12.2023 oli 7887 (2023. aasta algul 7975, vähenemine 88 inimese võrra).

Põhja-Pärnumaa valla 2024. aasta eelarve koostamise aluseks on kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus, Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu 19. veebruari 2020. a määrus nr 10 „Põhja-Pärnumaa valla finantsjuhtimise kord“, Põhja-Pärnumaa valla arengukava aastani 2030 ning Põhja-Pärnumaa valla eelarvestrateegia aastateks 2024-2028 (www.pparnumaa.ee/juhtimine/arengu-kavad). 2023. aasta eelarve võeti vastu 18.01.2023. a määrusega nr 1.

Põhitegevuse tulud

Eelarve põhitegevuse tulusid on 2024. aasta eelarvesse planeeritud kokku 18,9 miljonit eurot, mis on ca 9% rohkem 2023. aasta eelarve põhitegevuse tuludest. Põhitegevuse tulud moodustuvad maksutuludest, kaupade ja teenuste müügitulust, saadavatest toetustest ja muudest tegevuskuludest. Põhja-Pärnumaa valla maksutulud suurenevad prognoosi kohaselt ca 13%.
Üksikisiku tulumaksu laekumise muudatuse kohaselt suunatakse alates 01.01.2024 suunatakse 11,89% (varasemalt 11,96%) riigile laekuvatest tulumaksuga maksustatavatest väljamaksetest kohalike omavalitsuste tulubaasi. Sellele lisandub kohalikele omavalitsustele riiklikust pensionist eraldatav tulumaksumäär 2,5%. Muudatuse raames suurendatakse omavalitsuste tulumaksu laekumisi riiklikult pensionilt ja vähendatakse muudelt tuludelt tulumaksu.

Eeloleva perioodi maksutulude planeerimisel on oluliseks näitajaks maksumaksjate arv, mis püsib 3600 ringis. Keskmine väljamakse Põhja-Pärnumaa valla maksumaksja kohta oli novembri lõpu seisuga 1825 eurot, aasta keskmine 2023. aastal oli 1474 eurot.

2022. aastal läbi viidud korralise maade hindamisega on oodata muudatusi ka maamaksu laekumises. 2024. aastaks on Rahandusministeerium prognoosinud maamaksu laekumise tõusu 38 000 euro võrra. Maamaksu tõusu arvel valla tulud oluliselt ei suurene, kuna seadusest tulenevalt üle 10% aastas maamaksu tõsta ei saa. Reklaamimaks on ainus kohalik maks ja kehtib ainult endise Halinga valla territooriumil, selle laekumine on marginaalse tähtsusega – 2024. aastal prognoositud summas 2000 eurot.

Tulud teenuste osutamisest tõusevad prognoosi kohaselt ca 17% võrra 2023. aasta eelarve täitmisega võrreldes. Tulenevalt inflatsioonist ja teenuste hinnapoliitikast vabariigis tervikuna tõusevad sotsiaalteenuste hinnad, eelkõige mõjutab hinnatõusu üldhooldusteenuse kulupõhiseks kujundamine. Lasteaedades vanemate poolt kaetav osa on Põhja-Pärnumaa vallas seotud riigi alampalgaga ja on 6% alampalgast ehk siis alates 01.01.2024 49 eurot kuus. Muusikakoolides on õppetasu suuruseks 5% alampalgast ehk 41 eurot kuus alates 01.01.2024.

Seoses Lüdigi saali ja kunstigalerii käivitumisega 2023. aastal ning kontserttegevuse laiendamisega kõikides kultuuri- ja rahvamajades suurenevad ka kultuuriasutuste omatulud. Need kultuuriüritused

on edukalt käivitunud ja rikastanud valla kultuurielu. „Ooperimaja üheks õhtuks“, mis avaneb 23. aprillil Pärnu-Jaagupis, piletitulu on prognoositud summas 19 000 eurot.

Saadud toetused moodustavad eelarvest ca 33% ehk 6,2 miljonit eurot. Sellest enamuse moodustavad tasandus- ja toetusfond. Saadavate toetuste summa väheneb prognoositavalt võrreldes 2023. aastaga ca 2,2%.

Muud tulud (maamaks, maavarade kaevandamise tasu jms) moodustavad eelarve tuludest ca 2,2% ehk 0,4 miljonit eurot.

Põhitegevuse kulud

Eelarve põhitegevuse kulud on 2024. aastaks planeeritud summas 18 159 885 eurot, mis on ca 7% rohkem 2023. aasta eelarve täitmisega võrreldes. 2024. aasta eelarve menetlemise etapis ei olnud veel teada, missuguseks kujuneb 2024. aastal pedagoogide palga lõplik alammäär. Alampalk tõuseb 725 eurolt 820 eurole. Majandamiskulud on 2024. aasta eelarves 2023. a eelarve täitmisega enam-vähem samal tasemel. Käibemaks tõuseb 2024. aastal 2%, 20%lt 22%le.

Majandusliku sisu lõikes moodustavad 2024. aasta eelarves tööjõukulud 63% põhitegevuse kulude mahust (11,5 miljonit eurot), majandamiskulud 28% põhitegevuse kulude mahust (5,1 miljonit eurot), toetused, sh sotsiaaltoetused, tegevustoetused ja liikmemaksud ca 8% põhitegevuse kulude mahust (1,4 miljonit eurot) ning reservfond 1% eelarve põhitegevuse kuludest (0,18 miljonit eurot). 2024. aasta põhitegevuse tulem on eelarveaasta lõpuks prognoositavalt 768 112 eurot.

Investeerimistegevus

Investeerimistegevuse eelarveosa **on** koostatud vastavalt KOFS § 16 lõikele 1 (vt tabel).
Tuginedes kehtivale arengukavale on 2024. aasta investeerimistegevus suunatud üürimaja rajamisele Pärnu-Jaagupisse. Kuna eelarve menetlemise käigus osutus otstarbekaks üürimajaga seonduv lahendada lisaeelarvega, siis käesolev eelarve projekt üürimajaga seonduvat ei käsitle.

Põhivara soetuseks on 2024. aastal planeeritud 2 113 000 eurot
Põhivara müüki on 2024. aastal kavandatud summas 380 000 eurot (sh Vihtra lasteaia hoone, Võidula mõis, korter Pärnjõel, kus asub Pärnjõe raamatukogu, Pärnu-Jaagupi Uus 20A ja 20 kinnistud.
Saadav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks on kavandatud summas 765 000 eurot, millest 45 000 eurot on riigipoolne toetus hajaasustusprogrammi toetuseks ja 720 000 eurot toetus Vändras Vana 61 ja Pärnu-Jaagupis Uus 53 lammutamiseks ning sama ruutmeetrite arvuga A-energiaklassi hoone ehitamiseks.
Antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks 115 000 eurot, sh 90 000 Hajaasustusprogrammis osalemiseks. Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades. Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmist maamajapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi. Hajaasustuse programmi rahastatakse Eesti riigi eelarvest. Projekti maksimaalne toetus ühe

majapidamise kohta on 6500 eurot. Taotleja ja kaastaotleja oma- ja kaasfinantseering peab kokku moodustama vähemalt 33% projekti abikõlbulikest kuludest. 67% projekti maksumusest rahastatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse eelarvest võrdsetes osades. 25 000 eurot on planeeritud kaasava eelarve jaoks.
Osaluste, aktsiate ja osade soetust ega müüki ei planeerita, samuti ei ole plaanis anda laenu.
Finantskuludeks on laenude teenindamiseks makstavad intressisummad. 2024. aastaks on planeeritud finantskuludeks 204 000 eurot.
Finantstuludeks on pangaintressid jooksvalt hoiuselt ja see summa on 2024. aastal loodetavalt 6000 eurot.

Investeerimistegevuse tuludena on planeeritud vara müük ca 380 000 euro ulatuses. Loodetav riigipoolne toetus hajaasustusprogrammile on 45 000 eurot.

Investeerimistegevuse kulude eelarveosa prioriteediks on lasteaia kohtade loomine nii Vändras kui ka Pärnu-Jaagupis. Vastavalt arengukavale ja eelarvestrateegiale on kavas 2024. aastal Pärnu-Jaagupi lasteaia kõrvale uue maja ehitus, mis rajatakse multifunktsionaalsena. Hoones saab olema ka 200 kohaline saal. Hoone ehituse kaasrahastuse tingimuseks on uue A-energiaklassi hoone ehitus, mille puhul on võimalik saada 60% ulatuses projektitoetust vastava hoone ehituslikust maksumusest (ca 720 000 eurot). Vändra Lasteaia Rukkilille majale ehitatakse juurde ruumid ühele rühmale. Kaasava eelarve mahtu on suurendatud 25 000 euroni (seni 20 000 eurot).

Finantseerimistegevuse eelarveosas kajastatakse kohustuste võtmise ja kohustuste tasumisega seotud tulusid ja kulusid. Kohustusi tasutakse 2024. aastal 756 112 eurot. Investeeringute omaosaluse katteks on kavas võtta laenu 950 000 eurot investeerimistegevuse, millest suuremad on Pärnu-Jaagupi lasteaia kõrvale uue maja ehituseks (maksumus ca 1,2 miljonit eurot, sellest ca 0,5 miljonit eurot omaosalus) ja Vändra Lasteaia rühmaruumi ehitus (86 000 eurot), Kergu kergliiklustee valgustus (80 000 eurot) ja sotsiaalkorterite rekonstrueerimine (40 000 eurot).
Põhja-Pärnumaa valla netovõlakoormus on ca 32%, lubatud netovõlakoormus 80%.

Likviidsete varade muutuse eelarveosa kajastab raha jäägi kasutamist jooksval eelarveaastal ja vaba jäägi ülekandumist järgmise aasta eelarvesse. Vaba jääk kujuneb ülelaekuvatest tuludest ning kokkuhoitud kulude arvelt. Likviidsete varade kasutuselevõttu ei planeerita.

Eelarveaasta alguseks vastu võtmata eelarve

Kui volikogu ei ole eelarvet eelarveaasta alguseks vastu võtnud, võivad valitsus ja teised alaeelarvete eest vastutavad isikud igas kuus teha väljaminekuid ühe kaheteistkümnendiku ulatuses eelmise aasta eelarve vastavatest väljaminekutest, kui need on kavandatud alanud eelarveaasta eelarve eelnõus vähemalt samas mahus. Kui alanud eelarveaasta eelarve eelnõus on väljaminekud kavandatud väiksemas mahus eelmise aasta eelarve vastavate väljaminekutega võrreldes, võivad valitsus ja teised alaeelarvete eest vastutavad isikud teha neid väljaminekuid ühe kaheteistkümnendiku ulatuses alanud eelarveaasta eelarve eelnõus kavandatust.